

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

PÕLLUMAJANDUSLIK NOORSOO KUUKIRI

1940

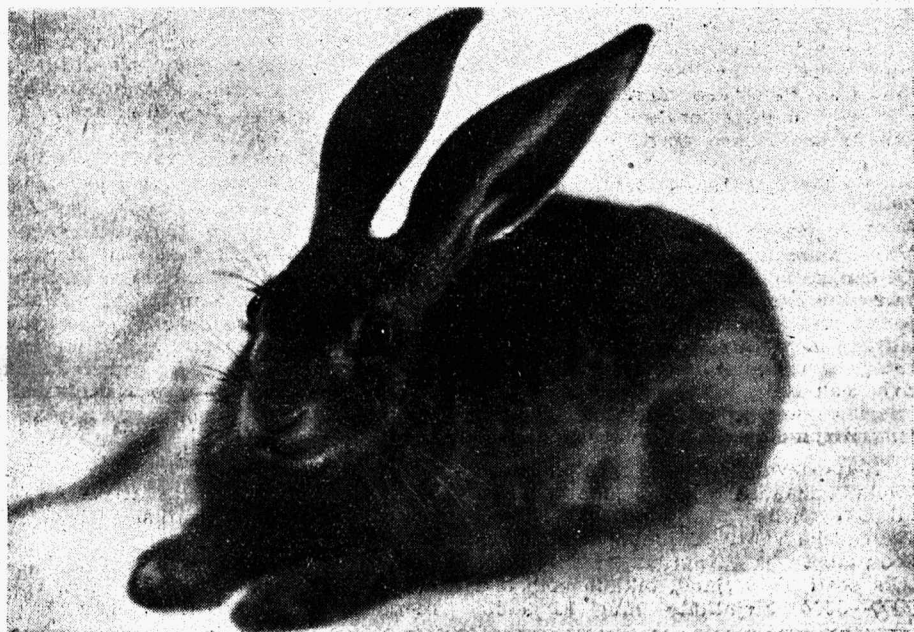
viii aastakäik

Toimetaja mag. agr. E. VINT. Vastutav toimetaja E. JUST.
Väljaandja EESTI PÕLLUMEESTE KESKSELTS.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pärnu mnt. 6, pk. 54, tel. 484-15.
Tellimishind: 120 snt. aastas, 65 snt. poolaastas.

Nr. 3

Märts

Anton Hansen-Tammsaare †

„Eesti tuntuim kirjanik Anton Hansen-Tammsaare suri eile õhtul kell 6 oma korteris kirjutuslaua taga. Pool tundi hiljem jõudis kohale dr. H. Schotter, kes võis konstateerida, et äkiline surm oli järgnenud pärgsoone ummistuse tagajärjel”.

See kaine ajalehe sõnum oma julmas ootamatuses mõjus ängistavalt. Alles oma surmapäeval 1. märtsil oli Tammsaaret nähtud vilkana liikuvat mööda vana Tallinna tänavaid, ja vast pool tundi enne oma surma oli ta lõbusana vestlenud Karismaa raamatukaupluses. Koju jõudes aga saabus surm ja mees, kes oma toodanguga viis Eesti Euroopasse, lahkus elavate hulgast, ilma et ainsa sõnagagi oleks saanud omakstele edasi anda oma viimast soovi.

Tammsaare surm mõjub eriti traagiliselt selle tõttu, et lahkumishetk saabus keset poolikult teostatud tulevikukavatsusi. Tammsaare suurromaani „Tõde ja õigus” tõlked Saksamaal, Hollandis, Tšehhoslovakkias, Taanis, Rootsis, Leedus, Lätis ja ka Prantsusmaal olid kas pooleli või alles ettevalmistusel. Puhkenud Euroopa sõda aga lõikas läbi kirjaniku tulevikulootused. Päevapoliitiliste sündmuste laviini all mattusid tõlgete käsikirjad kirjastuste laualaekaisse ja kirjanik, kes oma kehva kukru kulul oli lasknud valmistada tõlked — ei saanud maitsta oma töö vilja.

„Jah nii see siin ilmas ikka on, ühel on tegemise rөөm, teisel saamise rөөm. Õnnetud on need, kes ei tee midagi ja kes ei saa midagi, päris õnnelikud need, kes teevad midagi ja kes maitsevad oma tegude vilja. Meie oleme teinud, isa, ja sellest rөөmüst aitab meile — ütleb „Tõe ja õiguse” V. köites poeg Indrek oma elatanud isa Andresele. See mõttekäik muutus karmiks elutõeks ka Tammsaare juures. Ka temal oma töörikka elu kestel tuli leppida vaid töötegemise rөөmuga, kuna saamise rөөm jäi teistele. Küll tehti omal ajal suuri sõnu auvõla tasumisest „Tõe ja õiguse” loojale, kõneldi koguni talu annetamisest. — Talu muutus aga peatselt suvilaks ja suvilast sai priikorter. Elu aga arenes oma rada ja „Lagle” päris nõtkema selgrooga mees, kuna Tammsaare sai priikorteri Metsakalmistu määndide all. See on kurbloolus, mida raske unustada.

*

Tammsaare surmaga on lahkunud meie suurim kirjanik. Ent Tammsaare surmaga on eesti ühiskond kaotanud ka suure inimese, sest Tammsaare oli üks neid vähesi meie loovvaimude hulgas, kes ka inimesena seisis pea jagu kõrgemal ümbritsevat seltskonnast. Ta ei armastanud välist hiilgust. Kes nägi seda halli sonimütsiga, hallikirju mantlisse riietatud, väheldase kasvuga meest vilkana liikuvat mööda Tallinna kesklinna kitsaid jalgteid, või algkoolialise pojaga jalutavat õhtupoolikuil Kadrioru põlste puude all — see ei võinud aimatagi, et selle tagasihoidliku, mõtliku ilmega mehe välimuse all peitub suure kirjaniku isik, kelle looming on sammumas võidukäiku Lääne-Euroopa kultuurmaades.

Tammsaare isiku silmapaistvamaid jooni oli tagasihoidlikkus. Kui kirjanik jäi eemale oma 50-nda sünnipäeva aktusest Tallinnas, siis tõlgendasid seda paljud vaimuinimese liigse endauhkusena. Ja kui 10 aastat hiljem suurkirjanik ei austanud oma osavõtuga ei oma 60-nda sünnipäeva aktust ega ausamba avamist koduvallas, siis võeti seda eemalejäämist meie avalikkuses juba ehttammsaareliku suhtumisena välistesse auavaldustesse. Ent tõeliselt ei olnud kirjaniku eemaletõmbumise põhjuseks mitte vaimuinimese üliarenenud endaväärtuse tunne, vaid mehe ellusuhtumine, kelle iseloomule olid võõrad nii enda isiku tähtsuse liigne allakriiputamine kui teiste poolt korraldatud auavalduste võlts pealetükkivus. Tammsaare arvates tema isik ega kutsetöö polnud sedavõrd tähtsad, et oleks põhjust neid riputada avalikkuse tähelepanu suure kella külge. Meie suurkirjanikule on nii iseloomulik mõtteavaldus ühele ajakirjanikule, kes ühel järjekordse tähtpäeva eelõhtul segas kirjaniku tema perekonnamuredeks: „mis nad minust õieti tahavad. Olen ajast ja arust läinud kõige harilikum inimene, kes oma igapäevaste perekondlike ühenduste pisimurede taga kinni, kellel pole aega midagi kirjutada ega lugeda.” Selles mõttekäigus avaldub nii iseloomulikult kirjaniku isik, kellele oli sisemiselt vastumeelne tema isiku väjatõstmine tavalise kodaniku keskest.

Tammsaare oli napolisõnaline ja tagasihoidlik võõraste suhtes. Ent nagu teavad kõnelda temale lähedalseisjad, oli ta äärmiselt huvitav ja teravmeelne vestleja nende seltsis, kes kuulusid kirjaniku lähemasse tutvuskonda. Vanade tuttavate seltsis koorus lahti Tammsaare tõeline isik ja kirjaniku nõtkete vaimuilm avaldus sädelevais mõttekäikudes ja eluliste tähelepanekute sügavuses, nagu see on iseloomulik tema ilukirjanduslikule toodangule. Lähemate tuttavate kinnituse järgi oli Tammsaare seltskondlikus vestluses sama huvitav ja mõtterikas kui oma romaanides.

Mis aga Tammsaare isikus oli eriti sümpaatne — see oli tema kindlus ja ustavus oma töökspidamistele ja vaadetele. Ta ei kuulunud nende tänapäeva vaimuinimeste kilda, kes isikliku ainelise hüvangu ja soojade kohtade nimel on valmis salgama oma töökspidamisi ja veendeid. Säärane ellusuhtumine ei mahtunud Tammsaare hingesse. Ta ei küürutanud oma selga võitsebajumalate ees, vaid jäi ustavaks iseendale ja oma veenetele. Selle tulemusena pidid küll haihtuma oma kodu unistused ja ainelise olemasolu mured tegid teinekord kibedat tuska. Kuid kirjanik jäi ikkagi iseendaks ja eelistas parem üksiolu kui laskumist kompromissidele. Ja niisugusena jääb Tammsaare ka inimesena unustamatuks.

*

Tammsaare on jätnud meile vaimse pärandi, mille suurus kiirgab kaugemale üle kodumaa piiride. Sellejuures ei piirdu tema ilukirjanduslik tähtsus mitte ainult „Tõe ja õiguse“ suurromaanide sarjaga, vaid iga tema raamat on väärtuseks oma ette. On märkimisväärne, et kuigi Tammsaare üliõpilasnoveellide ilmumisest on möödunud ligi kolmkümmend aastat, ei ole meie kaasaegsete kirjanikkude hulgas pea ainustki, kes oma toodangus oleks sel määral huvitavalt valgustanud õppiva

A. H. Tammsaarele.

Sind koitev eluhommik noor
kesk kastet karja kandis,
kus helisid lõi lepakoor
ja mätas marju andis.

Sääli sinimetsi sihtis silm,
jalg jooksis üle aasa;
ja kaugustesse kadus pilv
noort hinge kutsus kaasa.

Siis otsingute algav aim
Sind metsa taha hüüdis,
sest erak hing ja looja vaim
tõe avarusse püüdis.

Ja suure Elu palge ees
vaim süütas taeva tule,
mis tõde, õigust otsides
Sul' kätte surus sule.

Ja suur on selle sulle töö,
täis tuld — ma tunnen seda,
kui sõnaks said muld, vaev ja töö
ja Eesti hing ning süda.

Ja kui murdus maine ring
ning kustus tungal hele —
kuid Sinu töö, Su vaim, Su hing
jäänd aardeks rahvasele.

H. SUISLEPP.

noorsoo hingeelu, kui tegi seda Tammsaare „Pikkades sammudes”, „Noortes hingedes” ja „Üle piiri”. Samuti on tiisikushaige noormehe hingeelu vaevalt varjundrikkamalt käsitletud ka hilisemaaegses kirjanduses kui Tammsaare oma „Varjundites”. Siis tuli hingeeluline draama „Juudit”, kus Tammsaare käsitleb piiblainelisi tegelasi sedavõrd suure hingeelulise süvenemisega, mis esmakordne meie näitekirjanduses. „Juudit’ile” järgneb romaan „Kõrboja peremees”, kus peategelaste Katku Villu ja Kõrboja Anna hingeelus avaldub pärastsõjaaegne inimene oma pahede ja voorustega, oma haiglase õnneigatsusega ja pettumuste kibedusega.

„Tões ja õiguses” imetleme Tammsaare inimeste ja olude kujutamise kunstilist sügavust. Alates karjapoisiga, kes kirikusse sõitva pererahva järel nukrutseb oma esimesed hingevalud ja lõpetades kumarasse vajunud raugaga, kes kibedustundega jälgib, kuidas tema elutöö maetakse enne teda — on eesti talu ja taluelanikud Tammsaare poolt kujutatud sellise meelesõõbiva hingetusega, mis on ainulaadne meie senises kirjanduses. Kuid selles suurromaanis ei imetle meie mitte ainult Tammsaare inimeste kujutamise oskust, vaid ka Tammsaare elufilosoofiat. Mingi võimsa ja valitseva sümbolina kerkib üle inimeste saatuse Vargamäe, mis on sama jääv ning igavene kui on igavene loodus. Elu on igavene ringkäik. „Inimene algab mutina, tuhnides maad ja uskudes oma jumalat. Pikka-misi saab ta lahti maalapist ja ka jumalast, loob keerulise ühiskonna, ehitab isiklikku õnne taotelles oma koja kas või liivale ja tühjale tuulele, mis langeb järgmisel silmapilgul armetult kokku. Hukkuvad isikud, terved rahvad, kultuurid, ning jällegi algab inimene uuesti maalapist, uskudes jumalat.”

„Tõele ja õigusele” järgnesid romaanid „Elu ja armastus” ja „Ma armastasin sakslast”, mis tundusid nagu vaheldust otsiva hingetõmbena suure pingutuse järele. Järgnesid paar aastat vaikust. Siis ilmus Tammsaare sulest romaan „Põrgupõhja uus vanapagan”, kus kirjanik heidab oma kõike valgustava kiirtevihu meie ühiskondliku elu pahedele.

*

Nüüd on Tammsaare läinud sinna, kust pole kellegil enam tagasitulekut. Aga Tammsaare tööd jäävad elama. Kui lõpeb ükskord suur sõda ja purustatud varemell puhkeb uus elu, siis imetlevad inimesed väljaspool meie kodumaa piire selle suure sõnameistri väsimatut tõe ja õiguse otsimist ja inimese kujutamise kunsti sügavust. Ja nii elab Tammsaare igavesti.

J. Viidang.

Maanoortöö tunnistus.

Praegu nõutakse neilt, kes tahavad astuda kooli või mõne teise teenistusse, selgitust tema varasemast tegevusest, võimetest ja töötulemustest.

Nagu teada, ei ole võimalik kõigil maanoortel olla harjutamas või teenimas võrastes majapidamistes, kes võiks teatud määral hinnata nende töövoimeid. Vanematekodust saadud tunnistusel ei ole aga mingisugust praktilist väärtust. Nii jäävad enamikul maanoortel must-valgel hindamata nende võimed praktilistel tööaladel. Selle lünga kõrvaldamiseks on Soomes kavatsatud võtta tarvitusele 5 aastase maanoorteringi tegevuse tunnistus, et neil, kes veedavad noorusepäevad oma vanematekodus, on võimalus võõra — maanoorteringi juhi — järelvalvel osavõtta süsteemikindlast, mitmekesisest maanoorteringi tegevusest ja saada sellest vastav tunnistus.

Ei tohi kujutleda, et tunnistus antakse igale, kes on olnud 5 aastat maanoorteringi liikmeks. Ka algkool ei anna oma kasvandikkudele kooli lõputunnistust kooliskäimise aastate järele, vaid klassist klassi minnes on igal aastal erinõuded ja nende nõuete rahuldamisel tunnustatakse alles teatud klassi või kooli lõpetajaks.

Maanoorteringi töös ei ole võimalik jätta noort „teiseks aastaks“, kuid temalt nõutakse, et ta igal aastal täidaks kindlaksmääratud põhinõuded. Nende põhinõuete täitmisel on võimalik maanoorteringide tööd üleriiklikult ühtlustada ja võrrelda.

Tahtes anda välja noortele 5 aasta maanoorteringi töö tunnistust, siis tuleb arendada maanoorteringi tööd aasta-aastalt suurematele nõuetele, mitmekesisemaks ja õpetustandvamaks, mille kaudu noor köidetakse tegelikkudele töödele, mis võimaldavad tal hiljem saada maanoorteringide töö tunnistuse.

Nendeks algnõueteks oleks:

Esimene aasta:

a) taimekasvatases tuleb noorel kasvatada oma kodutalus kasutatavaid tähtsamaid keeduvilju, juurvilju või kartuleid vähemalt 1 aari suurusel pindalal. Hoolitsemistööd põllul tulevad teha noore enese poolt ja sügisel viljakoristamise järele tuleb maa ettenähtud korras väetada ja ülesharida;

b) ülestähenduste osas tulevad need teha tööjuhise kohaselt. Tasuvuse arvestamine võib esimesel tegevusaastal toimuda koos nõuandjaga. Tööjuhise tuleb sügisel esitada;

c) ringi poolt korraldatud kursustest ja koosolekutest osavõtmine ei ole esimesel aastal tingimata vajalik.

Teine aasta:

a) taimekasvatases tuleb, kui vähegi võimalik, kasvatada vähemalt 1,5 aari aiakultuure, millest vähemalt $\frac{1}{4}$ aari on erikultuuride (sibulad, sigurid, herned, kurgid, tomatid) all. Eriline tähelepanu tuleb pöörata väetamisele, harimisele ja hoolitsemisele tööjuhise ja nõuandja juhtnõuete täitmisel. Saagikoristamise järele tuleb põld väetada laudasõnnikuga ja ülesharida;

b) ülestähenduste osas tulevad märkmed teha ajalt. Tasuvusarvestus ja tegevuse kirjeldus tuleb igal noorel iseseisvalt koostada. Käesoleva ja eelmise aasta tööjuhised tulevad sügisel esitada;

c) teise aasta ringi liikmed peavad osa võtma vähemalt kahest ringi koosolekust ja ühest kursusest.

Kolmas aasta:

a) taimekasvatuspind olgu vähemalt 1,5 aari. Harilikkude aia- või põllukultuuride lisaks olgu noorel kas: 1) vähemalt 1 aar erikultuure nõuandja juhtnõuete kohaselt (sibulad, sigurid, kurgid, herned, kapsad, lina) või 2) vähemalt $\frac{1}{4}$ -aariline metsa-, ilu- või puuvilja-marjapõõsaste puukool või 3) korraldada üks juhtnõuete kohane katse.

Saagikoristamise järele tuleb maa korralikult väetada ja harida.

b) Ülestähendused tulevad täielikult teha. Töökirjeldus olgu kas mõnest erikultuuri, puukooli või katse korraldamisest;

c) ringikoosolekutest ja kursustest tuleb osa võtta vähemalt 2 kursusest ja 2 koosolekust. Ringiliikmete korraldatavatest töövõistlustest tuleb igal noorel vähemalt kahest võistlusest osa võtta;

d) koduloomadekasvatusega (vaba- ja tahtlik) võib alata kolmandal tegevusaastal. Ringiliikmel olgu loom puhta- ja tõuline ja kohane vastavatesse oludesse. Hoolitsemise juhtnõuete ja tead-

mised peab noor ise hankima vastavast tööjuhiseist nõuandja näpunäidete kohaselt. Arvestusvihikusse tulevad nõuetavad ülestähendused ajalt teha.

Neljas aasta:

a) taimekasvatuse külvipind olgu vähemalt 2 aari. Seal tuleb noortel kasvatada vähemalt 1 aaril erikultuure või turukultuure, milledest peab olema eraldi koostatud tasuvusearvestus. Erikuultuuri-kasvatusest tuleb koostada kirjeldus, milles õigekeelsusele eriti tähelepanu juhtida. Kasvatatakse erikultuurina põllukultuure, siis olgu selle külvipind poisslastel vähemalt 3 aari ja tütarlastel 2 aari (lina). Saagikoristamise järele tuleb põld nõuetekohaselt harida;

b) ülestähenduste osas on kehtivad eelmise aasta nõuded;

c) ringi koosolekute ja kursuste kohta kehtivad eelmise aasta nõuded;

d) koduloomade kasvatusest tuleb täita eelmise aasta nõudeid;

e) neil noortel, kes ei tegele koduloomadega, tuleb valmistada käsitöösmeid: a) poisslastel — 1) vähemalt 5 luuda, 2) kaks linnupuuri, 3) jalapink, puulabidas või reha ja b) tütarlastel — 1) nõeluda mingi kootud ese või paigata muustriline riie, 2) valmistada 6 tolmu- ja 3 pesulappi ja 3) kududa labakindad. Ka need noored, kes tegelevad loomadega, kuid tahavad saada tunnistust käsitööskest, peavad nimetatud nõuded täitma;

f) metsakasvatuse (vabatahtlik) algab 4. tegevusaastal metsakasvatuse tööjuhise alusel.

Viies aasta:

a) taimekasvatuspind olgu vähemalt 2 aari ja seal kasvatatavaist kultuuridest valitagu üks alljärgnevaist: 1) mitmekülgne keeduviljakultuur ühes taimelavaga ja vähemalt 5 eriliiki hoidise valmistamiseks; 2) uue, oludes

sobiva põllukultuuri või sordivilja kasvatus, millele lisaks on ka vastav katse ja sordivilja on koristatud müüginõuete kohaselt; 3) mõne turustatava erikultuuri kasvatamine, turunõuetekohaselt ettevalmistamine ja laos hoidmine; 4) lina- või kanepikasvatuse, mille lisakohustusena on samast linast või kanepist lõnga valmistamine; 5) keeduvilja- või põllukultuuri kasvatus, kusjuures noorel olgu lisaks vähemalt $\frac{1}{4}$ aari seemnepõldu; 6) keeduvilja- või põllukultuuri kasvatus, mille lisaks on noorel kasvatada vähemalt $\frac{1}{4}$ aari metsa- või ilupuid; 7) keeduvilja- või põllukultuuri kasvatus, millele lisaks on noorel kasvatada vähemalt $\frac{1}{4}$ aari viljapõldu või marjapõõsaid;

b) ülestähenduste ja arvepidamis- osas on kehtivad eelmise aasta nõuded. Tegevuse kirjelduse võib noor ise valida, milles eriline tähelepanu tuleb pöörata õigekirjutusele;

c) koosolekute-, kursuste- ja töövõistluste kohta kehtivad eelmise aasta nõuded;

d) koduloomakasvatuse kohta on kehtivad eelmise aasta nõuded;

e) käsitöös tuleb valmistada: poisslastel — 1) kirvevars, 2) heinareha ja 3) köita 2 raamatut, 4) valmistada puunõu või suusad ja tütarlastel — kududa sukad, 2) valmistada põll või aluspesu, 3) kedrata villa või linast lõnga (250 kr.) või kokkuleppel nõuandjaga teha mõni teine töö;

f) metsakasvatusest tuleb täita eelmisel aastal püstitatud nõuded.

Kui nimetatud 5 aasta maanoorteringi töökavas on toodud põhinõuded ühes mitmekesistamise võimalustega, siis ei kujunda see maanoorteringide tööd mitte paendumata raamidesse, vaid seob noored pikemaks ajaks ringitegevuse süsteemikindlaks tööse.

Mag. A. Iäntti.

Elu on igavene ringkäik. Inimene algab mutina, tuhnides maad ja uskudes oma jumalat. Pikkamisi saab ta lahti maalapist ja ka jumalast, loob keerulise ühiskonna, ehitab isiklikku õnne taotelles oma koja kas või liivale ja tühjale tuulele, mis langeb järgmisel silmapilgul armetult kokku. Hukuvad isikud, terved rahvad, kultuurid, ning jällegi algab inimene uuesti maalapist, uskudes jumalat.

A. H. Tammsaare.

Saatus.

Nüüd alles tajun, kes meist mööda läind
ja kelle käsi puudutanud mu öla...
Kas olen sulasena isandat nüüd näind,
Või võitjaks jäänud luule trotsiv sõna?

Ei see veel suuda kohutada meid,
Kui jälle tõmbetuuli kõrgel kohab,
taas veereb tanke, tiirleb lennukeid,
hirm mitmepäine viirastuseks vohab.

Kõik vakatab: õu, talu, mõttes ait,
loom laudas kuulataks kui mingit sündi.
Ning siis on kisendavalt järsku vait:
Kõik masinad kui lõpetanuks kündi.

Näe! jälle tõusnud, kasvand iidne oht,
taas vingub iil, küll korstnates ja lõõris.
Sääil, kus me eluase olnud — koht,
taas peame aru laua ümber sõõris.

Kõik variseb, taas kipub ära koost,
nii mõnelgi meist viivuks sulgub hingus.
Ent järsku, kant kui värsi rütmist — hoost,
taas tahe, mõte vibuna on pingus.

Kõik tõusvad püsti — viimseni kui mees,
on uni põgenenud silmist, ajust.
Uus ajajärk kui ringutab me ees,
siis tuuli püüdkem purjedele rajust!

Meid lohutagu ajaloo ringkäik,
me pärisosa, mida näeb vaid nõder,
kui järsku saatust tahab olla jääk,
siis tajume, kes vaenlane, kes sõber...

Meid ärgu kohutagu kõhklev pilk,
kui kotkaid, raisakulle luuraks, lendaks.
Veel pagulastki toidab lootus-vilk,
et sirgume ja jääme iseendaks.

Sest kaovad juhid, rahvas ikka jääb,
kui saatust valusamalt kõiki riivab,
kui ümberringi ringutab vaid hääb,
siis luule elulipu varda hiivab...

J. Barbarus.

Mis takistab maanoorteringide tööd?

Maanoored on organiseerunud üle-riiklikus ulatuses. On ellukutsutud igal-pool maanoorte ringe ja noorteühinguid ning nende ümber koondunud liikmete arv ulatub tuhandetesse. See töö, mida tehakse noorte keskel, on enamuses

hoogne ja tulemusrikas, kuid on ka sel-liseid ringe, kus tegevus on tagasihoid-lik ja väikene. Nendes ringides on pee-tud üldkoosolekuid, töörihmade koosole-kuid ja pidusid, kuid tegelikku, edasi- viivat maanoorte tööd on vähe leida.

Kerkib üles küsimus, mis takistab nende maanoorte ringide tööd? Miks pole nende tegevus sama laiaulatuslik kui teistel? Raske on vastata, sest põhjusi on palju ning need ei olene ainultki noortest enestest, vaid ka ümbruskonnast. Kui pärida niisuguste ringide liikmeskonnalt kui ka juhatusest tegevust takistavaid põhjusi, siis ei osata midagi kindlat vastata. Ometi viga esineb.

Üheks ringitöö takistajaks on juhtide vähesus kui ka juhtide juhtimisoskuse puudulikkus. Ringi üldjuhiks, ringivanemaks, on enamikus kas koolide juhatajad või mõni teine vanem kohapealne tegelane ning ringijuhatuses on kohapealsed noored. Tegelikult juhatusel õlgadel lasuvad kogu töö- ja tegevuse organiseerimine ja juhtimine. Sellega koos kerkivad juhtidele suured nõuded. Juhatus peab suuteline olema tööd organiseerima ja noori kaasa tõmbama. Siin satutakse aga raskuste ette, millest sageli üle ei saada. Puudub oskus liikmeid tööle kaasa tõmmata ega osata tööd ka nii juhtida, et see oleks kõikidele huvipakkuv. Sellepärast omab ringi juhatus valik maanoorte töö edukuse seisukohalt erilist tähtsust. Ringi juhatuse peaks valitama need noored, kes omavad suuremaid teadmisi ja laiemat silmaringi ning kel selle juures on ka võimeid ja oskusi teiste kaasatõmbamiseks. Sarnasteks isikuteks võivad olla kohapealsed põllundus- ja põllunduskeskkooli lõpetajad või karjakontroll-assistendid.

Teiseks noorte töö pidurdajaks on liig suur ja laialdane tegevuskava, mille täitmine on raske ja ülejõukäiv. Juhatusel peab kõik üleskerkinud küsimused põhjalikult läbi kaaluma, peab selgusele jõudma liikmete huvides ning alles nende eelduste selgitamisel tööplaan koostama. Tööplaan võib olla väiksem kuid sisukam ja täielikult läbi viidav. Ei ole tarvidust ellukutsuda palju töörühmi. Väiksem töörühmade arv hoiab küllunemise ja laiavalgumise, noored on koondatud ühiseks tervikuks ning kooskõmmised ei muutu suuri pingutusi nõudvaks. Kui on tegevusse rakendatud 6—8 õpiringi ja töörühma ja

igast ühest võtavad ühed ja samad liikmed osa, siis kuhjub koosolekuid niivõrd palju, et noor tüdineb kokkutulekuist ja heidab kogu tööle käega. Juhatus mure ja hool olgu korraldada töökava noortele teostatav ja huvipakkuv.

Iga kuu kohta võiks olla 1—2 üldkoosolekut ja 3—4 töökoosolekut. Sel juhul on kokkutulekud enam-vähem 1 kord nädalas. Töörühmade koosolekute pidamine ei ole tarvilik alati üldkeskuses, vaid võib pidada kellegi liikme kodus, mis osavõtvaile liikmeile ligemal.

Veel mõjuvad pidurdavalt ringide tööle liikmete erihuvid, erinev vanadus, erinev haridus ja ümbruskonna kui ka vanemate suhtumine noorte töösse. Liikmete erinevad huvid tulevad grupeerida ja enam-vähem üht sihti taotlevad kokku viia ühe töörühma tegevuse alla. Selle juures ei tohi unustusse jätta töö mitmekesisust ega kõikide osavõtva noorte kaasa töötamist. Ainult sel juhul on töö tulemuslik.

Erineva vanaduse juures tulevad ka tööd astmete viisi läbi viia, kus vastavalt vanadusele on jõukohane ülesanne. Maanoorte ringidesse koonduvad noored pärast algkooli lõpetamist ja sellega suuri hariduse vahesid esile ei tule. Samuti vanaduses on erinevused väiksemad. Vanemad liikmed on enamuses toetajate liikmetena, et pidada veel kontakti järjest juurde sirgivate noortega. Siin jääb juhatus ülesandeks jälgida liikmete vahetamist, vastastikust usaldust, üksteisest arusaamist ja lugupidamist. Senikaua kui valitseb kõikide liikmete vahel lahkkelideta töötamisvõime, vaatamata vanusele ja haridusele, on ringi töö hoogne. Kaob aga üksmeel ja lugupidamine, esinevad lahkkelid, siis kannatab kogu töö ning tulemuseks võib olla tegevuse lõpetamine. Tuleb süvendada ja kasvatada liikmetes üksmeelsust ja vastastikust lugupidamist!

Lisaks eeltoodule võib liikmeid teha passiivseks koosolekute vastu **koosolekute ühekülgisus.** Sellepärast tuleks koosolekud korraldada nii, et töö ja meelelahutus vahelduksid. Ainult 2—3 tundi kestev teaduslik jutt on noortele väsitav ega suuda nii kaua paeluda noorte tähelepanu. Koosolekud muutugu meelelahutavaiks kokkutuleku kohtadeks, kus võimalus otstarbekohaselt ja kasulikult aega mõõda saata, kus õpitakse juurde teadmisi ja oskusi ning koosoleku lõppedes tuntakse kahju lahkumisest. Koosolekul olgu ametlik ja

õpetlik osa vaheldumisi meeelahutusliku osaga. Ettekanded ärgu kestku ühtesoodu mitte kauem kui tund ja siis olgu kindlasti seltskondlik osa, kus harastatakse laulu, mängu või sporti. Kui tuntakse ennast jälle värskena, asuda uuesti tööle. Sarnaste koosolekute meeelahutusliku osa korraldamine peaks olema järjekorras iga liikme ülesandeks. Selle juures tuleks teha tähelepanekuid esinevatest puudustest või õnnestumistest ning hiljem lõppkokkuvõtteks kor-

raldada mõnel koosolekul sellekohane mõtetevahetus. Sarnasel mõtete vahetusel selgub kõige paremini, mis oli huvitav, mis mitte ja juba järgmisteks koosolekuteks oleks juhtnööre, mille järele toimida.

Need üksikud eeltoodud mõtted peaks aitama juhtida noorte tööd ligemale üllesseatud sihtidele, kui jätkub aga tahet ja töömeeleolu juhtidel ja juhitavatel.

Aksel Muuga.

Eesti sugu rahvad.

Kõiki neid keeli, mis tekkinud samast algkeelest, kuid ajajooksul arenenud erikeeleks, nimetatakse sugukeeleteks ja neid sugulaskeeli kõnelevaid rahvaid sugurahvasteks. Mida rohkem aega on möödunud sugukeele sünnist, mida kaugemal on sugurahvad üksteisest elanud, seda suuremaid erinevusi võime leida nende keeltes ja eluviisides. Lahus ja erinevates oludes on ajajooksul kujunenud sugukeeled niivõrd erinevateks, et ilma erilise õppimiseta ei ole võimalik enam nende mõistmine. Aeg on muutnud sugurahvaste keeled küll erinevateks, kuid kõikide nende soontes voolab ühine sugurahvuse veri. Kõikides eesti sugukeeli kõnelevate rahvaste soonis voolab eestlaste suguveri.

Meie lähemad sugurahvad on liivlased, vadjalased, vepslased, soomlased ja karjalased. Kõik need kuus keelt on käsvanud ühisest kannust ja kuna neist soomekeele kõnelejaid on kõige rohkem, siis nimetatakse neid ühis-soome rahvasteks. Lähematest sugurahvastest on kõige rohkem soomlasi. Soomlasi on arvult 3,8 milj. Neist elab Soomes 3,2 milj., NSVL-i Ingeris 220 tuh., Rootsis 40 tuh., Norras 20 tuh. ja Ameerikas 370 tuh. Teistest lähematest sugurahvastest on karjalasi 265 tuh., vepsalasi 32 tuh., ingerlasi ja vadjalasi 17 tuh. ning liivlasi 2 tuh. Meid endid on aga 1,1 milj.

Kogu idamere eestisugu rahvastiku arv tõuseb seega üle 5 milj. Kõik meie lähemad sugurahvad elavad Soome lahest põhjapool ja Laadoga ümbruses, ainult liivlaste kodukohaks on Kuuramaa põhjaneem Lätis.

Keele poolest soomesugu rahvaste hulka kuuluvad ka laplased, keda on

30 tuh., neist P. Soomes 2,5 tuh., kuid tõult on laplased mongoolisugu polaarrahvas.

Iseseisva riigi oma elu korraldamiseks on meie lähematest sugurahvastest suutnud rajada ainult soomlased ja eestlased, kuna teised on teiste rahvaste peres, liivlased — lätlaste, karjalased, vepslased ja vadjalased — venelaste seas väheste võimalustega asumas.

Kaugemateks sugurahvasteks on Permi, Volga-soomlaste ja Ugri keeli kõnelevad rahvad. Need on sürjäänid, votjakid, mordvalased, tseremissid, ostjakid, voguulid ja ungarlased ehk madjaarid.

Permi harusse kuuluvad sürjäänid ja votjakid. Esimesi on 380 tuh. ja teisi 520 tuh. Volga-soomlasist on mordvalasi 1,5 milj. ja tseremisse 450 tuh. Ugrikeeli kõnelevatest sugurahvastest on ostjakke 22 tuh., voguule 6 tuh. ning ungarlasi ehk madjaare 11,5 milj. Ungarlased on juba mõnetuhanda aasta eest loonud iseseisva riigi, kuid eelmised kaks rahvast elavad üpris algelisis oludes Obijõe harudel Siberis. Teised kaugemad sugurahvad on juba kauemat aega pidanud asuma slaavirahvaste alamatenas. Need mõned üksikud arvud näitavad, et eestisugu rahvaid ei ole mitte 1,1 milj., vaid 20 milj. Neist on ungarlased, soomlased ja eestlased 16,4 milj. perena suutnud omale kätte võita vabaduse ja enesemääramise õiguse, kuna liivlased, vadjalased, vepslased, karjalased, sürjäänid, votjakid, mordvalased, tseremissid, ostjakid ja voguulid 3,2 milj. perena on hävimas teistes suurarhvestes.

Munade värvimisest.

Tänavused ülestõusmispühad töötavad tulla pigem jõuludena kui kevadpühadena. Kõikjal lumi ja räastani ulatuvad hanged. Miski ei ütle, et oleme astumas kevadesse, et on algamas suur ülestõusmine looduses. Vaid päikese teekond idast läände on muutunud pikemaks ja päikese tera helemaks. Ja me usume, et ka seekord on kevadpühad alguseks suurele ülestõusmisele. Seepärast lähemegi kevadpühadele vastu erilise ootuse ja rõõmuga. Paju urvad ja kirjud pühademunad — need kõnelevad meile ärkavast loodusest ja sillerdavast värvidemängust. Nii ehivadki meie pühadelauda vaagen ilusate värviröömsate munadega ja siia-sinna asetatud urvad.

Emade ja vanaemade värvitud pühademunad olid ütle mata ilusad ja töölisel meisterteosed. Tol ajal ei teatud veel palju munalakkidest, värvidest ega paberitest. Ega raatsitud nende peale rahagi raisata. Siis kasutati munade värvimiseks looduslikke vahendeid — taimede lehti, õisi, varsi, koori jne., mis oli selleks otstarbeks juba ammu suvel valmis varutud. Taimvärve kasutades saadi varjunditerikkalt kirjud ja pehmevärvilised munad, pealegi — iga muna teisest erinev. Selliselt värvitud munadel ei kleepunud värv sõrmedele, ega määrdunud munavale koorimisel, nagu see on tavaline lakitud munade juures. Lakitud munad on ühtlasi liig kriiskav-värvilised, mis toiduainele ei mõju isuuratavalt. Iga-sugu pealekleebitavad pildid ja isegi värvilised kirjud paberid on labased ja kunstlikud.

Seepärast oleks õigem, kui munavärvimisel peretütred loobuksid kunstlikest värvimisvahendest ja tarvitaksid peamiselt taimvärve. Viimastest on tuntuim — sibulakoortega värvimine. Selle värvimisviisi juures on tulemused eriti head, kui iga muna mähitakse eraldi puhtasse linasesse lappi, asetades lapi ja munavahale sibulakoori. Nii saame eriti varjundisrikkad kirjud munad, kusjuures sibulakoortega paksemalt ümbritsetud kohad jäävad tumedamad, mujalt — heledamad. Kui tahetakse munadele rohkem värvilikke anda, võib sibulakoorte kõrval kasutada ka teisi vahendeid. Kuivatatud

kaselehed sibulakoorte vahel annavad pruunile munale rohekad laigud. Ilusat rohelist värvi saame ka rukkiorasest. Suvel kuivatatud kohased karikakra õied annavad nägusalt kollast jne. Veel võib kasutada värvimisel heinaepri ja puude pungid. Isegi värvilisi riidetükikesi võiks värvimõju suurendamiseks sibulakoorte ehk vihalehtede vahel kasutada — eeskätt punaseid ja siniseid toone, milliseid värve puhtal kujul loodusest raskem leida. Kahtlemata leidub vanaema rohtude karbis veel mõndagi tagavaraks, mida heade tulemustega saab munavärvimisel kasutada. Kui tahetakse eriliselt ilusaid mune, asetatakse munakoore vastu lappisse (sibulakoorte ehk teiste värvimisvahendite alla) mõni lame kuuseoksake, urbadega oksake või tangu, herne või oapoolikesi. Nii saame iga muna teisest erineva.

Ongi vast värvimistoiming — eeskätt munade vabastamine lappidest — ilusamaks elamuseks pühade kavas. Võib kujutella seda ootuse ärevust laste juures, kes pikilsilmil ootavad, millisenä just tema värvitud muna välja tuleb. Pärast värvimist, kui munad alles tulised, määratagu neid kergelt sularasva ehk võiga üle, et nad omaks ilusama läike.

Munade keetmisel arvestatagu, et lappisse mähitult kulub keemiseks 2—3 minutit rohkem aega, kui tavaliselt. Nii saame kõvaks keedetud muna 8—10 minuti jooksul, arvestades keemismomendist. Keeduveele võib lisada soola, mis seob värvi munaga tugevamalt ja hoiab ära munade katkimineku. Lappisse mähitult jäävadki peaaegu kõik munad keetmisel terveks. Muidugi ei tohi mune ka liig suurel tulel keeta, kuna siis on katkimineku võimalused suuremad. Ka lõhkevad keetmisel vesiklaasis konserveeritud munad. Vesiklaas katab munakoores leiduvad poorid, ja munas olev õhk, mille maht keetmisel temperatuuri tõusu mõjul suureneb, ei pääse koore kaudu välja, ning muna koor lõhkeb surve tagajärjel. Osaliselt saab vältida konserveeritud munade lõhkemist, kui teeme muna koorele jämedasse otsa (õhuruumi kohale) nõelaga augud.

Keedetud ja värvitud munad asetame lamedale vaagnale või taldrikule

(sobivam valge), mille serva paneme mõne oksakese urbadega. Urvaoksi asetame pühadelauale ka mõne sobiva vaasi või kausiga. Hästi sobivad nad ka linale asetatult laua kaunistuseks. Ilusaid urbi saame mitte ainult pajuokstest, vaid ka kase, lepa, haava,

sarapuu oksad on nägusad pühadelaual. Hoolsal peretütreil on aga laual veel rohelised kase- ehk toomingaoksad. Rohelised oksad toovad eriti rõõmsat kevadmeeleolu majja, millest tänavu vägisi kipub puudus tulema.

Aina Valgre.

Taluõued korda.

Ikka ja jälle hakkavad nende ridade kirjutaja kõrvus kaebama tundmatu lauliku sõnad: „Kus kodumuru uppus saasta”, kui sügisel või varakevadel tuleb minna külas talust tallu.

Vähe on neid talumurusid ja õuesid, kust saab läbi puhta ja kuiva jalaga, kus näed õues askeldavat ja talitavat peret porita ja lirtsuvate jalanõudeta. Kuigi mõnel pool jooksevad hoonete vahel laudadest ja roovikutest purded, kaovad needki porisse ja nende all lirtsub samuti muda ning vihmavesi. Kuid on ka talusid, kus murud ja õued eeskujulikus korras. Ja peab ütlema — iga inimese silmis tõuseb sellise talu elanike väärtus palju, palju.

Kui ma sellest jutustan maanoortele, siis seda teadlikult. Esiteks — noored on erksad kodukaunistamise ja kõige ilusa ning hea mõttest kinniharajad. Teiseks — taluõuede korrastamise töö on noortele jõukohane. Kolmandaks — sellega teeksid noored kodule ja ka endile suure ja tänuväärte teene. Ma mõtlen veel enamgi — selle töö läbiviimise võiksid iga maanoorteringi liikmed oma lähema töö lipukirjaks võtta!

Mis tuleks siis teha? Esimalt, kus vähegi võimalik, lausk vesi lasta ja sõnnikune saast põllule või aiamaale vedada. Kus selleks võimalusi peaks leiduma, oleks ju väga kiiduväärne, kui õu saaks torutatud. Kuid see polegi nii väga oluline! Nüüd tuleb õue täita kividega. — Niisuguste parajate põllukividega, mida vedeleb kõikjal

põldudel ja põllu ääres hunnikuis. Samuti kõlbab õue või tahra täiteks vanadest lammutatud kõrtsi- ja mõisa-hoonetest järelejäänud risu. Selle peale tuleb vedada tugev kord jämedat kruusa.

Teiseks suureks porise õue põhjustajaks on õuele katustelt voolav vesi. Oleks hädavajalik, et katuste vesi saaks räästarennidega õuel kõrvale juhitud. Katuste vesi oleks omakorda ideaalseks pesupesemise veeks. Kuna rennid tulevad teha plekist, siis nõuab see ainelist kulu, millest saadakse ka üle hea tahtmise juures. Peasjaks aga jääb õuede täitmine.

Viimane aga ei nõua erilist kunsti. Küll aga tuleb silmas pidada seda, et jääks õuel kallak või madalamana läbi õue sillutatud renn, mida mööda vesi saaks ära voolata.

Siinjuures võiks veel meelde tuletda õuesid piiravate latt- või lippaedade korrastamist, mis oma ebahütlusega väga halva mulje jätaivad. Eriti siis, kui nad on lagunenud ja lapitud. Samuti on meil veel rohkelt õuesid, kus kariloomad ja sead vabalt pääsevad elamu läve ette, teinekord koguni kööki ämbrite ja katelde kallale. Tuleks ka sellele mõelda, et elamuesised saaks aiaga eraldatud karjatahradest või hoovidest. Kariloomade juurdepääs elamule on ilutunde seisukohalt vastik ja tervislikult lubamatu.

Kõigi rohkete ülesannete läbiviimise juures jätkugu noortel tahet ja indu sellekski tööks!

E. P.

1. Esiisade waim.

Nagu Riia.

Mu esivanemad on teadmata aegadest põllupidajad olnud. Oma rõõmud ja mured on nad läbielanud raskest wähetaajuwast töös.

Mu ema oli väga liikuva ja elawa waimuga, jutukas ja äärmiselt töötas. Tema waimne, kõlblas, ilutundlik ja usuline meel oli mõisa teoorjuse ajast pärit. Ta ei sallinud pühafid, pidusid ja kilaskäike, mis teda ajutiselt tema tööst lahutasid. Muidugi pidas ta kirikupühafid hoolikalt, kuna need olid tööinimesele puhkepäewadeks pühakirja põhjal seatud.

Ta oli farm neile, kes oma kohustusi halvasti täitsid. Nii jagas ta meile tihti witsahirnu, kui me ta korraldusi ei täitnud. See oli tema meelest lastele jama tarwilik kui jöök ja jook, ega polnud seepärast midagi erakorrdset.

Ta oli talu hirmuwalitsejaks ja hingeks ühtlasi, täites teda oma korraldatud ja wirga tegevusega warahommikutist hilja õhtuni. Kui ta wahel kodunt lahkus, mida harwa juhtus, siis tundus elu seal nagu seisatuwat, waatamata sellele, et seal weel küllalt oli inimesi. Kuid mina tundsid sellal eneses kergendust, nagu oleks ajutiselt mõne presši alt wabanenud, ja kasutasin seda aega wäljas ümberjooksmiseks või mõnesuguste koerustiikkide tegemiseks. Kui ta jälle koju tuli, siis olid ikka mitmed patud mu hinge peal, mis sundisid mind mõnda aega wältima ta filmi puutumast.

Tal oli hea hääl ja ta laulis pühapäewiti kirikulaulu. Kuid muidu ehtimisest ja enese ilustamisest ta lugu ei pidanud, lugeses kõiki uskust ja toredust ülbje edewuseks. Ka laste wallatust ja ülemeelikut lõbutsemist ei sallinud ta hea meeleaga, millest ta kartis ulakuse ja logelemise arenemist. Laulust ja mängust pidas ta suurt lugu, mida meie aga oma taqasihoidliku iseloomu tõttu harwa tegime. Wanem wend mängis küll wiulit ja kannelt, kuid mina ei saanud neid kunste selgeks.

Mu isa oli iseloomult waitne ja aeglase mõtlemiswiisiga, kuid kindla otjustamiswõimega. Ta ei kõneleud palju, kuulates rohkem. Lugemine ja kirjutamine olid tal selged. Ta kirjutas weel kõrge wanaduseni mulle kirju, kui ma kodunt eemal wiibisin. Ka pidas ta pidulikel juhtudel kõnesid ja mängis wiulit. Et lastekaswatomises tema waated ema omadest ei erinenud, siis ei seganud ta end sellesse kunagi. Ka ema nõudis lastelt lugupidamist nii enese kui isa wastu ühetaoliselt. Teenijatega suhtlemises oli isa väga taqasihoidlik. Ise töötas ta alati kaasa, olles esimene wäljaminema ja wiimane kodutulema. Tema töwibind waimustas mind seewõrra, et ma endamisi otjustasin ka põllumeheks hakata. Ainult kehaliselt kergemaiks ja waimiselt rahuldawamaiks kawatjesin ma seda talutööd muuta, mida lootsin hariduse kaudu saawutada.

Mu wanemad olid omavahel väga üksmeelsed. Kui neil oligi lahtarvamisi, siis ei väljendanud nad neid laste kuuldese künagi. Na oma tundeelu avaldusi ei paljastanud nad lastele. Nad ihegi ei sülelenud lapsi ega õrnustunud nendega, mis oli tingitud nende waljust kombelitsusest ja ellu juhtumiseft. Kui ma hiljem mujal tundeawaldusi nägin, siis oli mul häbi neid waadates ja päris narrimise tundes, kui need õrnused pidid minusse puutama. Ma harjusin õrnustemiseft kommetinänguks pidama ega uskunud, et jelle taaga peale teregemeelsuse ka midagi muud võib peituda. Ma olen jes juhtes elu lõpuni jäänud ärarahoidwale seisukohale, mis mõnigi kord on annud põhjust teistele minu tunnete walesti tõlgitsemiseks.

See on kummaline, kuidas mu wanemate ihad ja tungid olid allutatud intellektile ja rakendatud positiiwseesse tööteenistusse. Ei wõi ütelda, et neil oleks tundeelu olnud puudulikult arenenud. Nad ei kõnelenu küll künagi armastuseft, kuid armastasid tõsiselt oma kodukohta ja sealset elu. Nad ei kõnelenu künagi wihtamiseft, kuid wihtasid kõigest hingest hooletust, ederust ja kõbelist loderust, kuhu hulka nad nähtawati ka tunnetega mänglemise arwafid. Nad ei ihtanud künagi wõimu teiste üle, kuid walitjesid enese üle juurepärastelt. Nad ei nõudnud ega ootanud teistelt abi, kiitust wõi au, waid aitasid ise endid ja austasid ühiskondlikke korraldusi. Nad ei harrastanud seltskondlikku tegevust, kuid pidasid iseenejest mõistetawaks awalikke kohustusi ja ligimeesarmastust, samuti lojaalsust oma juhtide wastu. Nad ei hoolinud enesekiituseft ega kiitnud ka teisi silmakirjalikkuseft. Nad elasid kokkuhoiidlikult, kuid ei seadnud waranduste kogumist oma elusihiks. Eneseuimastuse ja elumaitsemise wahendeid nad künagi ei tarwitanud, kuigi mitte wähem teistest tahtsid olla rõõmsad ja õnnelikud. Ülearuseks pidasid nad lõbude taagaajamist ja teregemeelset elumaitsemist, kuna hindasid waid majanduslikult tarwilikku, ülesehitawat tööd, hoolust, auameelsust, kohusetruudust, tõsidust, täpsust oma kohuste täitmisel ja piiswust ning kannatust töös. Nad olid kahtlemata äärmised individualistid, mis ei joodusta osawõttu ühiskondlikust elust ja üldse tihedat läbi käimist teistega. Oma sihte nad püüdsid saamutada piisawa isikliku töö ja pingutustega. Nad ei wõtnud midagi wastu teenimatult wõi armuannina. Oma õiguft kaitjesid nad mitte õiguse nõudmise teel kohtutes, waid rohkem järeleandmiste ja eemalehoidmise teel kõigest sellest, mis wõinuks pahandust tuua. Omakasupüüdmatu ohwimeelsus, walduslik auameelsus, oma lubaduste ja enesele wõtetud kohustuste ilmtingimata täitmine ka siis, kui see neile töötas kahjulikuks muutuda, olid nende lihtsad ja selged elujuhtised. Siin ei olnud mõõduandwad mitte mõned kaswatuse teel külge poogitawad ja põlwest põlwe edasiantawad traditsioonid, ei ka enese alawäärjuse tunded, waid lihtsalt loomusund, nagu see, et nälgja tundes inimene sööb ja janutundes joob.

Raasaeagne ühiskond, mida walitseb massinimene oma amonaalse ja irreligioosse maailmawaatega, tugineb peamiselt omakasupüüdlitule wägiwallale ega hinda siin kirjeldatud hingeomadusi kuigi kõrgelt. Arusaamatuseft hoidumiseft on sarnases olukorras rahulik ükskõiksus suurim woorus. Üks mu ligu peetud kirjaniike ütleb selle kohta: „Mõistlik inimene kohandab end maailmale, mõistmatu jättab katseid maailma endale kohandamiseks. Seepärast ongi maailma asjade juhtimine ifka mõistmatute inimeste käes.“

(Sjargneß).

Maanoorteritingide tegevusest.

Viru maanoorte tööst.

Pühapäeval, 10. märtsil toimus Rakveres Viru maanoorte kümnend noortepäev, millest võttis osa 800 maanoort üle Virumaa.

Pidulikult aktusel avaldati maanoorteritingide töötulemused. Virumaa parimaks ringiks on tunnustatud Peeri maanoorteriting, kuna konventide parimaks on järgmised ringid: Viru-Jaagupis — Mõdriku; Lüganusel — Oandu; Rakverel — Unnukse; V.-Maarjas — Kadila; Haljalas — Haljala; Kadriinas — Imastu ja Iisakus — Jäega maanoorteriting.

Praegu töötab Virumaa 70 maanoorteritingi üle 2100 üksiklikkimega. Maanoorteritingide ja ühes sellega ka organiseeritud maanoorte arv on eriti märkimisväärselt tõusnud kahel viimasel aastal.

Kogu seda noorteperet juhib Viru Maanoorte Ühendus, kelle juhatuse kuuluvad vanemana K. Pajos, abina T. Takjas, sekretär-instruktorina E. Kello ja teiste liikmetena E. Maidra ja H. Kübarsepp.

Möödunud aastal lahendas 480 noort oma taludes põllumajanduslikke tööülesandeid. Katseteks ja harimiseks oli noorte käes 800 ha maad, oma ettevõtteis — üle 1500 kodulinnu ja üle 250 kodulooma. Mitmesuguseid endarendamiskursusi peeti 60, osavõtjate kogusumma 800. Töövõistlusi peeti 80, 450 osavõtjaga. 280 maanoort võtsid osa juhtidekursustest.

Nelja haudemasinaga, mis Viru maanoorteritingidel oli kasutada, hautati üle 2000 muna ja kaheksa puhtimisaparaadiga puhiti üle 30.000 kg külviseemet.

Enese arendamiseks ja teadmiste täiendamiseks peeti 1200 mitmesugust koosolekut. Neil esines 490 maanoort referaadi või kõnega, kuna koosolekute juhatajaid oli 520 ja protokollilaid 480.

Möödunud suvel võeti osa Eesti Mängudest, peeti neli õppelaagrit, kokku üle 300 osavõtjaga, 15 konvendi- piirkonnalist maanoortepäeva ja külvi-püha. Maakondlikust maanoorte suvipäevast võttis osa 800 maanoort ja seal õnnistati 24 maanoorteritingi lippu.

Kärde noored said lipu.

Kärde Maanoorteriting pühitses möödunud pühapäeval oma esimest aastapäeva. Koos aastapäevaga toimus ka ringi lipu õnnistamine. Aastapäeva ja lipu õnnistamise aktuse avas ringivanem R. Pirn, kuna jumalateenistuse pidas ja lipu õnnistas Laiuse koguduse õp. J. Järve. Ringivanemale andis lipu üle Tartumaa Maanoorte Ühenduse esindaja instruktor H. Saar, kes pidas ka aktusekõne. Aktusekõnele järgnes töömeisterite austamine, kuna Kärde ringist on Tartumaa kõne- ja kartulikooremehetrid. — Kõnemeistriks on Georg Fuks ja kartulikooremehetriks Joh. Paju. Noorte poolt kantud ette deklamatsioone, millele järgnesid rohked tervitused kohapealsete kui ka kaugemate seltside poolt. Lõppsõna ütles ringi esimees J. Sirel. Ringi näitetrupi poolt lavastati „Jorupera peremehed“.

Käsitöökursus Rannus.

Rannu Maanoorteritingi korraldusel toimus 26. veebr. kuni 9. märtsini Rannu as. koolimajas käsitöökursus. Kursust juhatas konsulent Elfriede Panksepp, kelle nõuannetel leidsid käsitlemist tööriivaste valmistamine, heegeldamine ja varrastel kudumine.

Kursuse lõpptulemusena korraldati 10. märtsil Asunduse koolimajas käsitöönäitus, kus olid esitatud kõik kursusel valmistatud esemed, mis pakkusid ilusa ülevaate tehtud tööst.

Maanoorte õppepäevad Põltsamaal.

Põltsamaa Põllumeeste konvendi maanoorte ühenduse korraldusel peeti 10. ja 11. märtsil Põltsamaa Põllumeeste konvendi ruumes Põltsamaa maanoortejuhitide kursused, millest võttis osa 35 maanoorteritingi juhtivat tegelast 7 maanoorteritingist. Õppepäevad avas agr. E. Jaansoo, kes kõneles teemal „Maanoored, käesolev aeg, maanoorte sihid ja ülesanded“. Peale selle esines Põllutöökoja maanoorte kodumajandusnõunik pr. H. Paglant, käsitledes tööriivastuse valmistamise ja kodukorrasdamise küsimusi. Kõneles veel agr. E. Jaansoo lambakasvatuse üle. Esmas-

päeval kõnelesid Harjumaa maanoorte instruktor M. Kala ja Põltsamaa jsk-arst dr. J. Ruus. Hiljem korraldati näitlik vaidluskoosolek.

Asutati Lepistu maanoorterling.

Neil päevil peeti Tsooru rahvamajas Lepistu maanoorterlingi asutamisekoosolek. Koosolekule oli tulnud üle 40 ümbruskonna noore. Juhatusse valiti: ringivanemaks H. Pill, abiks Ed. Edula, esimeheks Ago Tammi, laekuriks V. Sisausk, kirjatoimetajaks A. Leimus. Koosolekul asutati ringi juurde ka spordi, kodukultuuri, majapidamise jne. osakonnad.

Varudisse asutati maanoorterling.

Teisipäeval, 20. veebr. peeti Varudi põllumeeste seltsi korraldusel Varudi Altkülas põllumajanduslik kõnekoosolek, kus kõneles Viru maanoorte instr. E. Kello teemal: „Maanoorte ülesanded“. Hiljem toimus samas maanoorte ringi asutamiskoosolek. Ringivanemaks valiti Ain Trestip, esimeheks Jaak Rätsep. Juhatusse kuuluvad veel Ed. Lukk, L. Tammi ja Ad. Trankmann. Revisjonikomisjoni valiti: Art. Trankmann, Aino Rätsep ja H. Nurmik. Varudi maanoorterling hakkab tegutsema iseseisva ringina Rakvere põllumeeste konvendi juures. Lähemal ajal on ringil kavas tööriivaste õmblemise kursus.

Vastseliina Maanoorte Ühenduse peakoosolekult.

Vastseliina Maanoorte Ühenduse peakoosolek peeti 25. veebr. Ühenduse juhatusse valiti: esimeheks noortevanem A. Tamberg, abiesimeesteks A. Oksa ja E. Küppar, sekretäriks A. Tammesalu, laekuriks J. Sibul. 1940. a. tegevuskava täitmiseks koostati eelarve Kr. 450.— suuruses. Tähtsamatest üritustest tegevuskavas väärivad mainimist Vastseliina maanoorte omaloomingu albumi koostamine ja 3 päevase õppelaagri korraldamine 500 organiseeritud maanoorele.

Uus juhatus otsustas pidada seltskondliku vandekohtu alkoholi üle Vastseliina rahvamajas 17. märtsil s. a., Vastseliina Maanoorte Ühenduse, Vastseliina Põllumajandusliku Rahvakooli ja Vastseliina Maanoorterlingi ühisel jõupingutusel.

Sänna maanoorterlingi peakoosolekult.

Pühapäeval, 11. veebr. pidas Sänna Maanoorterling aasta peakoosolekut. Püstitõusmisega mälestati surma läbi lahkunud liikmeid Eduard Meriorgu ja Arnold Juraskit.

Ühisele hümni laulmisele järgnes ringivanema E. Laose ettekandel tegevusaruanne ja 1940. a. tegevuskava, mis kiideti heaks. Ringile otsustati muretseda lipp ning sätisel korraldada näitus.

Ringivanemaks valiti tagasi Ed. Laos. Juhatusliikmeteks Karl Uibu, Eha Peterson, Armilda Jurask, Oie Jänes ja Arnold Helekivi. Revisjonikomisjoni Amanda Uibu ja Ed. Tolm. Seinalehe „Sänna Noored“ toimetusse Ed. Laos, K. Uibu ja Eha Peterson.

Lusti maanoored valisid uue juhatus.

Lusti maanoorterling Võrumaal pidas aastaüldkoosoleku 28. jaan. s. a. Lusti koolimajas. Liikmeid oli kokku tulnud rohkearvuliselt. Koosolekul kinnitati möödunud aasta tegevus- ja kassaaruanne kr. 351,14 suuruses.

Võeti vastu 1940. aastaks laialdane töökava ja kinnitati eelarve kr. 100.— suuruses. Kuna senine ringi juhatus, koosseisus: A. Kaar, H. Sööt ja L. Kosman, kes juhtinud ringi tegevust mitu aastat, lahkus põhikirjas ettenähtud vanusemäära tõttu, siis tuli valida uus juhatus täies koosseisus. Uude juhatusse valiti: esimeheks Paul Hank, abiks Elmar Sepp, kirjatoimetajaks Leida Saaron, abiks Karl Pukk, kassapidajaks Lehte Ruus. Revisjonikomisjoni valiti Ismene Rebane, Leida Hinn ja Arn. Mürk. Seinalehe peatoimetajaks valiti Elf. Varik.

Lahkuvale ringi juhatusale avaldas tänu tehtud töö eest ringivanem Karl Novek. Uuele juhatusle ja ringile soovis õnne ja jõudu edaspidiseks tööks konvendi noortevanem ja senine ringi esimees Arvo Kaar.

Loosi maanoored pidasid peakoosolekut.

Loosi Maanoorterlingi aasta-üldkoosolek peeti 8. veebr. s. a. Loosi koolimajas. Esimeheks valiti tagasi Erna Tomson. Juhatusse valiti häälte enamuse järjekorras: Leida Pirnpuu, Kalju Lepp, Helju Jukk, Hedvig

Salomon ja R. Piller. Juhatuses kandidaatideks valiti: V. Juhkam, A. Jukk ja L. Liivoja. Revisjonikomisjon valiti kolmeliikmeline, koosseisus: E. Needo, V. Kelder ja A. Urgart.

Ringi tegevuse edukuse mõttes moodustati toimkonnad, nagu ringi seinalehe toimikond koosseisus: K. Lepp, H. Jukk, E. Tomson, E. Needo. Näitusel esinemiste toimikond, üldjuhiks ringivanem, liikmeteks: E. Tomson, E. Tammiste, L. Pirnpuu V. Heliste, H. Salomon.

Paljude ringi liigete poolt on tuntuks saanud sportliku tegevuse arendamise vastu, mille tõttu üldkoosolek võttis seisukoha, et tuleb ringi juurde ellu kutsuda spordiharu, mille vanemaks valiti Edgar Krillo.

Tabina maanoored asutavad laulukoori.

Tabina maanoored pidasid oma ringi aasta-üldkoosolekut Tabina algkooli ruumes. Koosolekust võttis osa 30 liiget. Koosolekut juhatas Elsa Lõhmus ja protokolliis A. Sau. Ülevaate ringi 1939. a. tegevusest andis ringivanem E. Tuuling.

Eeloleval tegevusaastal kavatakse korraldada kursusi tööriiete valmistamise-, talutoitude-, aianduse-, rootsivärvide käsitlemise- ja muudel aladel. Ka korraldatakse mitmesuguseid loenguid, võistlusi, avalikke esinemisi jne. Kevadeks tahetakse muretseda ringile ka lipp, milleks on eeltööd käimas. Samuti asutatakse ringi juurde laulukoor.

Uude juhatusse valiti: Verner Horn — ringi esimees, E. Kõlli, A. Puusepp, Elsa Lõhmus ja Laine Hirt, asemikseks Veera Ilumets ja A. Püttsepp. Revisjonikomisjoni liikmeteks valiti: V. Kohv, A. Vaaks ja L. Puusepp. Ringivanemaks on koolijuhataja Enn Tuuling, abideks A. Truija ja õpet. Evi Salun.

Kirjandite võistlus Vaekülas.

Neljapäeval, 29. veebruaril kuulutas Vaeküla maanoorte ringi juhatus välja liikmetevahelise kirjandite võistluse. Teemadeks valiti „Lapsepõlve mälestus kodutalust“ ja „Apardus“. Tingimusteks seati, et kirjandi pikkus võib olla 6000—8000 kirjatähte ning kirjandid

olgu esitatud 2. aprilliks. Züriisse valiti õpetaja prl. Kaaisla ja ringiliikmed Selge, Laanemäe, Kool ja neu Jõeleht. Auhindadeks määrati 1. Mait Metsanurga „Tuli tuha all“, 2. Kivikase „Nimed marmortahvlil“ ja 3. Juhani Aho „Kas mäletad“. Auhinnad jagatakse välja ringi aastapäeval, 6. aprillil.

Ring korraldas laupäeval, 2. märtsil omapärase huviohtu, kus kavas oli referaat, küsimused-kostmised ning loosi teel langenud ringi liikmete tervituskõnedega esinemised.

Väimela noorte koosolekult.

Väimela 1. Maanoortering pidas 14. veebr. 1940. a. aasta peakoosoleku, millest võttis osa suurearvuline liikmepere. Uude juhatusse valiti: esinaiseks Salme Rannu, abiks Aadu Traks, kassapidajaks Koit Palo ja kirjatöötajaks Aino Vaindlo.

Revisjonikomisj. valiti: Eha Palo, Elsa Pähni ja Selma Hõim. Ringi traditsiooni kohaselt pidas referaadi Lehte Palo, teemal: „Maanoori ja kodutalu“, millised ettekanded kutsusid esile elavaid vaieldusi. Samuti loeti ette traditsiooni kohaselt eelmise koosoleku kroonika Vambola Suursaarelt.

Vastseliina noored mälestasid Tammsaart

Vastseliina Maanoorteringi õpiringi koosolek 3. märtsil oli pühendatud A. H. Tammsaare mälestamisele. Koosolekul esines pikema kõnega kirjaniku elust ja loomingust ringivanem J. Sibul, mille järele austati surnud kirjanikku. 1 min. püstiseismisega. Lõpuks luges R. Kikkas ette katkendeid A. H. Tammsaare suurromaanist: „Tõde ja õigus“.

Järgmine õpiringi koosolek on 10. märtsil kell 12.

Lambakasvatuse kursus Kasaritsas.

Kasaritsa Maanoorteringi korraldusel toimus teisipäeval, 20. veebruaril s. a. algusega kell 18 Kasaritsa vallamajas loeng lambakasvatusest, kus refereeris lambakasvatuse konsulent Rebane.

Kohe peale eelnimetatud loengu toimus teine referaat aiandusest, kus refereeris aianduskonsulent J. Hunt.